

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Duplici. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9500

cum opus: vel *Serurgian*, sacrum opus, apud *Ignatium* non semel; vel *Mystagogiam*, summum ministerium; *Nazianzenus* plures; vel *Prosporan*, oblationem, *can. 3. Apost.* vel *Thysian*. Sacrificium, *idem can. 3.* vel *Teletin*. Mysterium, vocauere. lege *Durant* *lib. 2. de rit. cap. 1.* neque Latinus quisquam eam exarauit cum aspiratione, *Missah*, vt *hebrei*.

Antiquissima est, à *Clem. epist. 3.* ab *Euaristo*, inquit *Burchardus tertio Decretal. capit. 27.* Certius autem a Sancto *Ambrosio* *lib. 5. epist. 33. dubitante Azorio* *lib. 10. capit. 18. quest. 1. de Epistola Euaristi*. à Vulgo potius introducta est vox, sumpto vocabulo à publicis illis verbis, quæ in fine dicuntur: *Ite Missa est*: ait *Azor. ibid. quest. 1.*

Missionem autem significat (mitto, quod *Baron.* in Martyrologio prima Octobris docet, apud Francos significare quandoque per Synecdochen, festiuitatem ipsam, de qua fit Missa) sicut Remissa significat Remissionem apud *Tertull. lib. 4. contra Marcionem capit. 18.* & *Cyprian. de bon. patient.*

Missio enim est, tum precum populi per Sacerdotem ad Deum, *Alcuinus de Diuinis Offic. cap. de celebr. Missa*: tum Christi, qui missus est à Patre ad nos. *Durand. Ration. lib. 4. cap. 1.* tum eiusdem Christi a nobis ad Deum ad placationem solutionemque inimicitiarum inter Deum, & Homines, *Rupertus Abbas lib. 2. de diuin. offic. capit. 20.* tum Cathecumenorum, qui post Euangelium à Diacono dimittebantur, *Rabanus Instir. Cleric. lib. 1. cap. 32.* tum fidelium, qui tanquam Rei toti sacrificio, veluti cuiusdam iudicio interfunt (vnde & Canon Missæ Actio dicitur) idest, cauta in iudicium deducta ab Aduocato Sacerdote; peracta vero causa dimittuntur Rei. *Durand. loc. cit.*

Dicta est etiam Collectio, & Dominicum, ex *Baron. anno 302.* quia colligebantur vti ad rem Dominicam. Alia nomina Missæ, vltra 80. à SS. Patribus usurpata, recenset *Ioseph Vicecomes de Missæ ritibus lib. 1. cap. 7.*

Quod ad rei definitionem attinet. Missa significat verum sacrificium incruentum Christi, ab eodem institutum ijs verbis, *Hoc facite in meam commemorationem*: quod secum habet rem externam sensibilem, quæ fit sacra, & mutationem patitur, & offertur Deo per legitimum Ministrum, certis ritibus, & caeremonijs; vel ad delenda peccata; vel ad gratias agendas pro beneficijs; vel ad opem inuocandam; vel ad supremum Dei dominium profitendum; in quibus propria Sacrificij ratio consistit; *fusus Azor. lib. 10. capit. 18. quest. 5. neque enim nostri est instituti merè Scholasticas questiones hic enodare.*

Primam verò Missam celebravit sanctus Petrus in die Pentecostes, ex coniecturis *Anton. Democharis Tomo 2. de Sacrificio Missæ cap. 4.* quia, inquit, eo die Hebræi *Deuter. 16.* offerebant oblationem spontaneam, *Missah*, quæ erat tritici. Petrus igitur eandem obtulit in pane azymo, in Cœnaculo Sion. Eadem docet *Pamelius Tom. 1. Liturg. Eccl. Latina*. neque dicas, Iacobum cel. brasse primam, de consecrat. d. 1. capit. *Iacobus, ex Synodo Sexta*; quia Petrus ordinem præscripsit; Iacobus euulgauit; quomodo conciliat *Scriptores Vualden lib. de Sacrament. tit. 12. cap. 28.* & de Petro absolute docent *Clement. epist. 2. Isidor. lib. 1. de offic. cap. 13.*

e De Festo Duplici, &c. Quid sit Festum Duplex &c. dicemus cum de Rubricis Breuiarij.

De Duplici. I.

Missa dicitur de duplici illis diebus, quibus in Kalendario ponitur hac nota Duplex, & in Festis mobilibus, quandocumque officium est duplex. In Duplicibus

A 2 plicibus

plicibus dicitur f vna tantum Oratio, nisi aliqua commemoratio fieri debeat. Alia omnia dicuntur, vt in proprijs Missis assignatum est. Quando dici debeat, Gloria in excelsis, & Credo, inferius ponitur in proprijs Rubricis.

f Vna tantum Oratio. Vide infra tit. 6. de Orationibus, cur vna tantum.

De Semiduplici, & Simplici. II.

Missa de Semiduplici dicitur, quando in Calendario ponitur hæc vox, Semiduplex. Præterea in Dominicis, & diebus infra Octavas. In Semiduplicibus tam festis, quam Dominicis, & infra Octavas dicuntur plures Orationes. vt infra dicitur in Rubrica de Orationibus. g Infra Octavam dicitur Missa sicut in die Festi, h nisi propriam Missam habuerit: in Dominicis vero sicut in proprijs locis assignatur. De Simplici dicitur Missa, sicut de Semiduplici, vt suis locis ponitur.

g Infra Octavam. Octava namque est eiusdem Festi prorogatio, teste Radulpho Tungrensi de Canonum obseruat. propos. 16.

h Nisi propriam Missam habuerit. Vt infra Octavas Paschæ, Pentecostes, & Sanctorum Apost. Petri, & Pauli accidit.

De Feria, & Vigilia. III.

Missa de Feria dicitur, quando non occurrit Festum, vel Octava, vel Sabbatum, in quo fiat Officium B. Mariæ. In Ferijs tamen Quadragesimæ, Quatuor temporum, Rogationum, & Vigiliarum, etiamsi Duplex, vel Semiduplex festum, i vel Octava occurrat, in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis k cantantur duæ Missæ, vna de festo post Tertiam, alia de feria post Nonam.

Missæ de Feria fit mentio in Lectionario Sancti Hieron.

i Vel octava. Idest, dies Octava, * quidam explicat de quolibet die infra Octavam, ita vt occurrente Feria ex prædictis in die infra Octavam, dici debeant duæ Missæ, de Octava, & de Feria: sed in Missali in Vigilia SS. Petri, & Pauli, quando occurrit in Sabbato (occurrente nimirum S. Leonis festo in Dominica) item & in Vigilia Assumptionis B. V. non præscribuntur duæ Missæ, de Octava, & de Vig. ergo neque in alijs similibus Ferijs erunt dicendæ. Neque dicas, esse casum ijs locis omissum; tum quia in recognitione Missalis notatæ sunt diligentissime, me præsentem, duæ Missæ, quan-

do debent dici, in proprijs locis: tum quia diuersa est ratio inter Festum, diem Octavam, & diem infra Octavam: Festum enim semel accidit in anno; dies Octava est æqualis ferè ritus cum suo Festo, at dies infra Octavam sæpius occurrit, & sine iniuria omitti potest, de qua propria sequitur Rubrica nu. sequent.

k Cantantur duæ Missæ. Idem habetur infra tit. 7. num. 2. qua de re commodius cum de defectibus tit. 11. numer. 7. & seqq.

Duarum autem Missarum de Festo, & de Feria meminit Micrologus de Eccles. obser. cap. 48. & 58. Cur altera post Tertiam, altera post Nonam, dicemus infratit. 15.